

Sygn. akt II USK 222/21

POSTANOWIENIE

Dnia 8 lipca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z wniosku M. A.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w G.
o prawo do renty uczniowskiej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 8 lipca 2021 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 3 grudnia 2019 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 3 grudnia 2019 r. w sprawie z odwołania M. A. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. z dnia 15 stycznia 2018 r. o prawo do renty uczniowskiej, oddalił apelację organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego w G. z dnia 11 czerwca 2019 r., którym zmieniono zaskarżoną decyzję i przyznano ubezpieczonej prawo do renty uczniowskiej na dalszy okres od dnia 1 stycznia 2018 r. do dnia 31 grudnia 2021 r. oraz orzeczono o kosztach postępowania.

Sąd Apelacyjny wskazał, że ubezpieczona M. A. miała przyznane prawo do renty uczniowskiej od dnia 1 maja 1998 r. do dnia 31 grudnia 2017 r. W dniu 21 listopada 2017 roku ubezpieczona złożyła wniosek o ponowne ustalenie prawa do renty uczniowskiej. Sąd pierwszej instancji rozpoznając odwołanie ubezpieczonej od decyzji odmawiającej jej przyznania prawa do renty uczniowskiej na dalszy

okres, dopuścił dowód z opinii sądowo-psychiatrycznej. Biegły stwierdził, że ubezpieczona z powodu choroby psychicznej - schizofrenii, która wystąpiła u niej przed zakończeniem nauki nie była w stanie podjąć żadnej pracy zarobkowej i nadal z powodu tej choroby, także po dniu 31 grudnia 2017 r., jest całkowicie niezdolna do pracy. Sąd Okręgowy na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego uznał, że ubezpieczona po 31 grudnia 2017 r. w dalszym ciągu jest całkowicie niezdolna do pracy, przy czym całkowita niezdolność do pracy ma charakter nieprzerwany, ciągły i trwać będzie co najmniej do dnia 31 grudnia 2021 r. W postępowaniu apelacyjnym organ rentowy kwestionował wyłącznie datę końcową, do której przyznano ubezpieczonej prawo do renty, tj. „31 grudnia 2021 r.” w miejsce „31 grudnia 2020 r.”

Sąd Apelacyjny przyjął, że Sąd pierwszej instancji istotnie błędnie zinterpretował wniosek wynikający z opinii biegłego psychiatry, jednak nie w kierunku wskazywanym przez organ rentowy w zarzutach apelacji. Zdaniem Sądu drugiej instancji ze stwierdzeń biegłego należy wyprowadzić wniosek, że ubezpieczona jest całkowicie niezdolna do pracy na okres 3 lat, liczony od daty opinii uzupełniającej, tj. od dnia 12 kwietnia 2019 r. do dnia 12 kwietnia 2022 r. W braku wywiedzenia apelacji przez ubezpieczoną, jedynym dopuszczalnym rozstrzygnięciem mogło być zatem oddalenie apelacji organu rentowego.

Organ rentowy zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego w całości skargą kasacyjną, zarzucając naruszenie prawa materialnego - art. 180 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (obecnie jednolity tekst: Dz.U z 2021 r., poz. 291 ze zm.; dalej: ustawa o emeryturach i rentach z FUS) w związku z art. 63 ust. 1, art. 34 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz.U z 1982 r. Nr 40, poz. 267 ze zm.), polegające na przyznaniu prawa do renty uczniowskiej na okres 4 lat, tj. od 1 stycznia 2018 r. do 31 grudnia 2021 r., w sytuacji gdy biegły ustalił całkowitą niezdolność do pracy na okres 3 lat, a co za tym idzie prawo do renty uczniowskiej powinno zostać przyznane ubezpieczonej na okres od 1 stycznia 2018 r. do 31 grudnia 2020 r. Skarżący zarzucił także naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy - art. 233 § 1 k.p.c., przez przyjęcie, że opinie biegłego z zakresu psychiatrii

stanowią wystarczający dowód potwierdzający czasookres całkowitej niezdolności do pracy ubezpieczonej.

Organ rentowy na podstawie tak sformułowanych zarzutów wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i rozstrzygnięcie co do istoty sprawy przez przyznanie ubezpieczonej prawa do renty uczniowskiej na okres od dnia 1 stycznia 2018 r. do dnia 31 grudnia 2020 r., ewentualnie o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, a ponadto o zasądzenie od wnioskodawczyni zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, ponieważ Sąd Apelacyjny dokonał oczywiście i rażąco nietrafnej wykładni i zastosowania przepisów - art. 180 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w związku z art. 63 ust. 1, art. 34 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin. Zdaniem skarżącego nieuzasadniony jest wniosek Sądu drugiej instancji, zgodnie z którym istnieją podstawy do przyznania ubezpieczonej prawa do renty uczniowskiej w okresie do 31 grudnia 2021 r. (w całym kwestionowanym okresie od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2021 r.). Taka kwalifikacja stanu zdrowia ubezpieczonej była nieuzasadniona w świetle zgromadzonych w postępowaniu dowodów, a zatem stanowisko Sądu Apelacyjnego jest nieuzasadnione w odniesieniu do osoby ubezpieczonej w zakresie trwania jej całkowitej niezdolności do pracy oraz jest sprzeczne z zasadami logiki i doświadczenia życiowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek, gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2

k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o jakich stanowi art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został oparty na przesłance z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Sąd Najwyższy jednolicie przyjmuje, że odwołanie się do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, iż przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący powinien więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 nr 4 poz. 75; z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126; z dnia 1 stycznia 2012 r., I PK 104/11, LEX nr 1215774). Ponadto przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa. Zatem we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak i w jego uzasadnieniu, niezbędne jest powołanie konkretnych przepisów prawa, z którymi wyrok sądu drugiej instancji jest w oczywisty sposób sprzeczny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171). Jednak o tym, że skarga jest oczywiście uzasadniona nie może decydować argumentacja zawarta w uzasadnieniu jej podstaw (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 2008 r., II PK 347/07, LEX nr 465860). Z tego względu przyjmuje się, że nie spełnia tych wymagań odwołanie się do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego tam zarzutu dodatkowo określeniem rażącego, ewidentnego, kwalifikowanego lub oczywistego, jeżeli nie zostanie wykazane, w czym przejawia się oczywistość wydania wadliwego orzeczenia (por. postanowienia

Sądu Najwyższego: z dnia 5 lutego 2014 r., III PK 86/13, LEX nr 1644571; z dnia 20 sierpnia 2014 r., II CSK 77/14, LEX nr 1511117; z dnia 11 kwietnia 2018 r., III UK 98/17, LEX nr 2497587).

Oceniany w tym kontekście wniosek skarżącego o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia wyżej określonych kryteriów, ponieważ w jego treści skarżący odwołuje się jedynie pobieżnie do podstaw kasacyjnych (art. 180 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w związku z art. 63 ust. 1, art. 34 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin), nie poświęcając żadnemu z powołanych przepisów wywodu prawnego, który miałby stanowić poparcie dla twierdzenia o oczywistej zasadności skargi z tytułu kwalifikowanego naruszenia któregoś z nich. Jednocześnie uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania w przeważającej części sprowadza się do alternatywnej oceny materiału dowodowego odnośnie do stanu zdrowia ubezpieczonej, a dokładnie w zakresie czasu trwania całkowitej niezdolności do pracy ubezpieczonej. W rzeczywistości jest to zatem niedopuszczalna dyskusja z poczynionymi już i wiążącymi Sąd Najwyższy ustaleniami faktycznymi (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.) oraz przeprowadzana własna ocena sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 grudnia 2014 r., II UK 158/14, LEX nr 1768887; z dnia 25 czerwca 2019 r., II UK 290/18, LEX nr 2685442; z dnia 4 lipca 2019 r., III UK 330/18, LEX nr 2691634).

Ponadto podkreślenia wymaga, że w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sąd Apelacyjny przytoczył stwierdzenie biegłego zawarte w opinii uzupełniającej z dnia 12 kwietnia 2019 r., iż w ciągu najbliższych 3 lat nie wystąpi u ubezpieczonej poprawa stanu psychicznego na tyle istotna, aby uzyskała ona przynajmniej częściową zdolność do pracy, z którego wyprowadził wniosek, że ubezpieczona jest całkowicie niezdolna do pracy na okres 3 lat, liczony od daty opinii uzupełniającej, tj. od 12 kwietnia 2019 r. a nie - jak przyjmuje organ rentowy - od dnia 31 grudnia 2017 r., skoro sformułowanie to zawarte zostało w opinii uzupełniającej. Natomiast skarżący w uzasadnieniu wniosku ograniczył się do stwierdzenia, że stanowisko to jest sprzeczne z zasadami logiki i doświadczenia życiowego, a w konsekwencji zarzuty skargi kasacyjnej w tym zakresie są oczywiście uzasadnione, nie wskazując dalszej argumentacji mającej przemawiać

za reprezentowanym przez skarżącego stanowiskiem. Zauważyć także należy, że podnoszony przez skarżącego w podstawach skargi zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. w postępowaniu kasacyjnym nie może być uzasadniony, ponieważ dotyczy kwestii oceny dowodów przez sądy *meriti*, a zatem nie może być podstawą zarzutu skargi kasacyjnej z uwagi na ograniczenia wynikające z art. 398³ § 3 k.p.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 2014 r., I PK 309/13, LEX nr 1494015 oraz z dnia 5 lutego 2014 r., V CSK 140/13, LEX nr 1458681). Do postępowania kasacyjnego nie należy rozstrzyganie sporów o ocenę dowodów ani o prawidłowość ustalenia stanu faktycznego sprawy, którym Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹³ § 2 k.p.c. jest związany. Sąd Najwyższy, nie jest sądem faktów, a wyłącznie sądem prawa. W zakresie jego ustawowych kompetencji nie mieści się korygowanie ustaleń faktycznych lub oceny materiału dowodowego dokonanego przez sąd drugiej instancji (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 października 2018 r., I UK 437/17, LEX nr 2570520). Sąd Najwyższy, co zostało zaznaczone powyżej, jest bowiem związany w postępowaniu kasacyjnym ustaleniami faktycznymi dokonanymi przez sądy (art. 393³ § 3 k.p.c.).

W konsekwencji należy stwierdzić, że skarżący nie wykazał, aby zaskarżone orzeczenie było dotknięte tego rodzaju kwalifikowaną wadą prawną, która mogłaby być uznana za elementarną lub oczywistą, a która by uzasadniała twierdzenie o oczywistej zasadności wniesionej skargi kasacyjnej w zakresie naruszenia wskazanych przepisów.

Z przedstawionych powyżej względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.